

SVETE JERESI

ARETÉ
IZDAVAČKA KUĆA

Naslov originala
Lisa McNerney
THE GLORIOUS HERESIES

Copyright © Lisa McNerney 2015
Translation copyright © 2018 by Areté

Za izdavača: Nina Gugleta

Zbirka: Areté
Urednik: Nina Gugleta
Prevod: Irina Vujičić
Lektura: Ivana Tomić
Korektura: Aleksandra Dunderski
Grafičko oblikovanje: Jana Vuković
Štamparija Kontrast, Beograd
Tiraž : 1000
Izdavač
Areté, Beograd

SVETE JERESI

Lisa Makinerni

*Prevod
Irina Vujičić*

Ovo je, kao i sve drugo, za Džona

Ostavio je dečaka pred ulaznim vratima. Daleko mu lepa kuća i srećno mu bilo. Neće više hlebom da ga hrani; odsad samo prava ramena i stisnuta vilica, čvrsta ruka i siguran korak napred. Ostavio je dečaka, hrpu kvrgavih, žgoljavih udova, i ušao u kuću kao nov čovek štrečnuvši se pri pogledu na vilu koja je zaslužna za njegov preobražaj. Karin Darsi. Bilo joj je petnaest i kusur i išli su u isto odeljenje u protekle tri godine. Van škole, uporno ga je nadmašivala u svemu, ali ipak je sada tu, u njegovom predsooblju, u ponedeljak u vreme ručka. Zato je dečak morao da leti, barem ono što je od njega ostalo, što nisu sastrugale njene ruke i poljupci.

„Siguran si da ti ćale neće doći kući?“, pitala je.

„Neće“, rekao je, iako mu je otac bio nepredvidiv i nije se moglo uzdati na to da će se držati zdravog razuma. Jutros je objavio da ide napolje i da ga neće biti neko vreme tako da će deca morati sama sebi da spremе večeru, iako će se vratiti kasnije, razdražen i, znajući milost kockarnice, gadno raspoložen.

„A šta ako ipak dođe?“

Pustio joj je ruku i obuhvatio je oko struka.

„Ne znam“, rekao je. Oh, istina je bila gola da golija ne može biti, neuvežbane reči iz potpuno novog grla.

Bilo mu je petnaest, jedva. Da mu je postavila isto pitanje pre nego što su prešli ovaj prag, odgovorio bi u skladu s petnaestogodišnjim slojevima momačke odvažnosti, ali sad kad se sve promenilo, nije mogao da se seti kako da se pravi važan.

„Ionako ću ja biti kriv“, rekao je. „Ne ti.“

Trebalo je da budu u školi, čak bi i njegov otac to znao.

Ako bi sada došao, ako, sav natmuren zbog poraza, još gore raspoložen zbog pića, ili pokera, ili bilo kojeg sranja, ipak bi mu bile dovoljne dve sekunde da shvati da mu je sin pobegao iz škole i to samo iz jednog razloga.

„Ovde ćeš biti ti”, rekla je. „Ali šta ako kaže mojima?”

„Neće.” U to je bio siguran isto koliko i u pod na kojem je stajao. Otac mu je bio mnogo toga, ali ne i odgovoran. Ili odvažan. Ili zainteresovan za pravdu.

„Jesi siguran?”

„Jedini ljudi s kojima moj ćale razgovara žive ovde”, odgovorio joj je. „Niko drugi neće da ga sluša.”

„I šta ćemo sad?”

Ime ovo vrlog mladog čoveka, čije telo bridi od mogućnosti koje ga šibaju i povijaju mu ramena, jeste Rajan. Zapravo, njegov odrasli oblik nije se naročito razlikovao od štrkljastog leša koji je ostavio napolju; i dalje je bio crnokos i svetloput, očiju boje mastila. „Izgledaš kao da su te opseli zli duhovi”, prodahala je jedna od devojaka koja mu se dovoljno približila da može da proceni; onda je obznanila svoju nameru da pokuša da mu isisa demona kroz jezik. Izdžikljao je u proteklih nekoliko meseci. Suviše sporo, suviše lagano, uzdisala je njegova baba, poslednji put kad mu je pregledala fotografije na fejsbuku. Bila je sasvim sigurna da nikada neće dostići metar i osamdeset. Majka mu je umrla pre četiri godine, a otac mu je raspad koji spava na kauču isto koliko i u svom krevetu. Rajan je najstarije dete tog raspada. Išao je na prstima oko svog oca i kompenzovao to pred svima ostalima.

Nešto se tu nije uklapalo. Naravno, muškarci bilo kojih godina imaju prava da leže i psuju svakog ko im deluje preteće, i raspad se upravo tako i ponašao: šupalj, osim užarenog jeftinog besa, uvek na ivici između slave i otrežnjujućih seansi u oronulim centrima za odvikavanje Bogu iza

noću. Čak i kada je Rajan izvlačio na površinu probleme s nastavnicima ili sa starijom decom u školi, znao je da ga sve to podstiče da se bori na neki veoma prazan način. Tražio je nešto što će mu dati razlog da ujutru ustane iz kreveta, ali nikad nije ni pomislio da bi to mogla biti ona.

Bila je deo grupe devojaka koje su nosile najkraće suknje, koje su sedele na radiatorima pre svakog časa i koje su umele da šetaju po liniji između drskosti i sladunjave prisnosti s nastavnicima. Nije mu palo na pamet da bi ga ikad pogledala kao nešto više od autsajdera, iako ju je za to molio, bez glasa, iza zatvorenih usta i oborenih očiju, jebenim go-dinama.

Pre tri nedelje, na njegov rođendan, dozvolila mu je da je poljubi.

Sedeo je u kolima jednog od svojih drugova – bili su stariji od njega, vršnjaci njegovog šesnaestogodišnjeg brata od tetke, Džozefa, koji je dovoljno znao o Rajanu da mu progleda kroz prste – kada ju je primetio kako stoji pred vratima disko-kluba opštinskog centra, kako se smeje i drhti u dugoj crnoj majici i belom šortsu. Nagnuo se sa zadnjeg sedišta i pozvao je sa suvozačevog prozora, i nije čak ni morao da je ubeđuje da uđe i sedne pored njega. Pukom srećom bila je raspoložena da se provozaju. Ipak, nešto mu je poskočilo u grudima čikajući ga da pomisli da je možda u pitanju nešto više: puka sreća i poverenje. Verovala mu je. O, Bože – sviđa joj se.

Otišli su da piju alkohol. Imali su dve konzerve i dva džointa i hladan vetar koji ju je približio uz njega. Kada je shvatio da ne može da smiri živce, priznao joj je šta oseća prema njoj tako što se usudio da stavi levu ruku na donji deo njenih leđa brojeći do dvadeset ili trideset ili osamdeset pre nego što je prihvatio činjenicu da se ona neće pomeriti, pa ju je uhvatio za ruku da umiri svoju i onda, najzad, najzad,

preko razdaljine od trideset centimetara, uhvatio je njena usta svojim ustima i poljubio je.

U narednim danima prešli su kilometre nove teritorije i odlučili da probaju nešto više. Išli su u bioskop, jeli sladoled, šetali dužim putem do njene ulice na kraju svakog sastanka držeći se za ruke. Da ne bi položili suviše smerne temelje, nalazili su tihe prostore i mračne ćoškove u kojima su mogli da krnje to prijateljstvo dok mu dlanovi beleže razliku između kože na njenom struku i na njenim grudima, dok mu se telo trlja o njeno da bi mogao da zapamti kako mu pasuje svaki njen prevoj.

Sada, u njegovom predsoblju, u ponedjeljak za vreme ručka, odgovorio je pitanjem.

„Šta ti hoćeš?”

Ušla je u dnevnu sobu i okrenula se oko sebe razgledajući. Nije morao da proviri kroz vrata da bi shvatio da ju je prizor razočarao. Očeva nesposobnost očuvala je kuću kao muzej majčinih veština domaćice, a ona je bila efikasna s neredom kao vetar s vlatima trave.

„Nikad nisam bila kod tebe kući”, rekla je. „Čudno je.”

Mislila je na svoje prisustvo u njoj, a ne na samu kuću. Iako ne bi mnogo ni pogrešila; kuća i jeste čudna. Deo je bloka identičnih kuća, ima tri spavaće sobe i toliko je ogromna bez majke da mu je to skoro nepodnošljivo. Odjekuje sranjima o kojima nije hteo da razmišlja, u jamama kojih nije trebalo da bude. To mu je krov nad glavom. Predstavlja opasnost od požara jer je ponekad pomišljao da je polije benzinom, zapali i gleda kako boji noćno nebo.

Sve zna. Priznao joj je sve o svom životu u jednom hrabrom potezu pre samo nekoliko dana, prestravljen da će joj se sve smučiti i da će ga šutnuti, a ipak očajnički želeći da joj kaže da nije svaka glasina o njegovom ocu istinita. Na zadnjem stepeništu škole, dok su sedeli sklupčani na hladnom

betonu, priznao joj je da se svađa sa ocem, ali ne onako kako pominju zli jezici. On je idiot; u njemu ima dovoljno težine da ga drži uspravno samo kad je naliven, ali nije... On je... Čuo sam šta sve ljudi seru, ali nije poremećen, znaš. Samo je... jebeno... ne znam.

Nije pobjegla i nikome nije rekla. Pao mu je kamen sa srca i bio je to najgori potez koji je mogao da napravi jer mu je zakucao stomak za pod pred njom. S jedne strane, nije mu smetalo jer je znao da je ona bolja od njega – prepametna je i lepa kao jutro, i kad god bi je video, osetio bi s vrtoglavom bistrinom krv u venama, vazduh u plućima i jake udare srca u grudima – ali nervira ga što ne može da joj priđe na svoje dve noge. Što nije uspravniji od svog oca. Što je beskorisnost nasledna.

Ipak, sada nema ljutnje. Ostavio ju je pred ulaznim vratima zajedno sa svojim sparušanim ostacima.

Pružila mu je ruku.

„Hoćeš da mi odsviraš nešto?”

Mamin klavir je pored zida, iza vrata. Isto je tako mogao biti i njegov. Uložio je sate u njega, dok se ona svađala s tatom ili pretila velikim promenama karijere ili se svađala s komšijama ili pretila da će pokupiti njega i njegovu braću i sestre i vratiti se kod roditelja. Imala je običaj da ga smesti na stolicu klavira kad god joj je trebalo prostora da udovolji svojim hirovima i tako mu je prenela ambideksternost i veštinu da čita note. Retki su to znali o njemu, zato što nikad ne bi ni pretpostavili.

Mogao je da odsvira nešto za Karin Darsi kada bi hteo. Neki komad klasične muzike za koji bi mogao da se pretvara da je nešto više od samo vežbe, ili možda neku od pop-pe-sama kojima ga je majka učila kada je pronalazila sporadično zaposlenje kod svadbenih bendova i pevala u hotelskim predvorjima tokom bezveznih umetničkih festivalčića. Mog-

lo je čak i da upali. Karin bi se mogla toliko oduševiti da bi se skinula gola i dozvolila mu da je pojebe tu na podu dnevne sobe.

Ta fantazija je nekako prazna. Ona je tu, u njegovoj kući, u ponedjeljak u vreme ručka, milion zilion godina daleko od transformacije u napaljenu striptizetu. S tim je morao da se nosi: Karin Darsi stvarno je tu.

Nije hteo da joj odsvira nešto. Od neizvesnosti jagodice prstiju pretvorile bi mu se u zglavke.

„Možda kasnije”, rekao je.

„Kasnije?”

Mogao je da je pogleda pravo u oči i zavodljivo kaže: Aha, kasnije da je imao više vremena da se navikne na svoj novi okvir. Umesto toga, nasmejao se, skrenuo pogled i promrmljao i kasnije i posle u glavi. Mogao bih kasnije. Sami smo u ovoj kući i možemo sve. Biće „posle”. U to je siguran.

Prošla je pored njega, ušla u kuhinju i pogledala kroz prozor okrenut ka bašti i travnjaku punom lišća, prostrtom između zdepastih betonskih zidova. Savila je šake o sudoperu i zabacila ramena dok se istezala na vrhove prstiju.

„Čudno je”, ponovila je, „što nikad do sad nisam bila u ovoj kući. Mislim, ti i ja se odavno družimo.”

Bilo je to neko nervozno drugarstvo. Bilo je domaćih zadataka i žurki i kobajagi svađa i jedna prava svađa kada ju je optužio da se druži s njim samo da bi mogla da uđe na te žurke. Za vreme te provale nemoćnog besa, među sivobelim zidovima širokog školskog hodnika, shvatio je da se njihova bliskost broji godinama tokom kojih ga je ona vukla za sobom kao komad odlomljenog kamena u repu komete.

Shvatio je iznenađa, kao da mu je neko zviznuo šamar: da ova kuća nije ovoliko prazna, da mu čale nije otišao u potragu za jeftinim pićem i ravnodušnim društvom, da nije činjenice da autsajderi vole da beže s časova, ona ne bi bila

ovde s njim i nudila mu mogućnost da uklone teret prijateljstva i barem nekih delova odeće. Karin Darsi osvrnula se da ga pogleda, s jednom rukom na sušilniku za suđe, hemijskom reakcijom menjajući raspored u kuhinji dok sumorni prizori šište o njenu kosu boje putera i rasprskavaju se kao mehuri sapunice o ivice njene sive školske suknje. Kuća izgleda drugačije sad kad je ona tu, na njegovoj strani. Nije znala istoriju svake sobe i svake oštre ivice. Donji stepenik. Stočić je uvek stajao tako da se saplete o njega kad god uđe u dnevnu sobu. Kuhinjski zid, mesto pored stražnjih vrata gde je, s centimetra udaljenosti, gledao prekidač za svetlo, obraza pritisnutog o svetloplavi kreč, s čaletovom težinom kondenzovanom u šaku na njegovoj levoj slepoočnici dok je pokušavao da ga progura pravo kroz malter.

„Baš si lepa”, rekao joj je i nasmejala se, trepnula i rekla: „Bože, šta ti bi?”

„Jesi”, rekao je. „Otkud ti ovde?”

Ugnezdila je glavu o njegov vrat. Bežim s geografije, mogla je reći. Ali nije rekla ništa, i što je tišina duže trajala više su se primicali stepenicama, njegovom krevetu, onome što sledi posle, šta god to bilo.

Mrzi svoju sobu malo manje nego što mrzi ostatak kuće. Deli je s braćom, Kijanom i Katalom, koji su aljkaviji od njega. Prostor je razmešten kao Venov dijagram; ma koliko da se drao i ma koliko da je brižno štitio ono što je njegovo od onog što je njihovo, presek je uvek postojao. Sela je na njegov krevet – drago mu je što je pogodila koji je njegov – prišao joj je šutirajući autiće, lego kocke i prevrnute donje delove pidžame pod krevet i u čoškove.

Sedela je na šakama i kad su se poljubili, bilo je kao da se nikada ranije nisu poljubili pa nisu sigurni da li će im se dopasti. Drugi put je bio bolji. Obuhvatila mu je lice dlانovima. Ivicom prsta očešala mu je pozadinu ušne školjke.

Podigao joj je školski džemper preko grudi. Kada se odmakla da ga skinе, i on je skinuo svoj.

„Možda bismo”, rekla je otkopčavši tri dugmeta, „fazon, mogli da zatvorimo vrata. Za svaki slučaj.”

„Da gurnem krevet na vrata?”

„Da.”

Navukao je i zavese. Legli su na krevet i zagrlili se, i ljubili su se, i skinuli su još odeće, i sve vreme mislio je da će se ona povući, da će ga ruke izdati kao što je brinuo dok je sedeo pred dirkama klavira.

Nije se povukla. Uzvrćala mu je poljupce i pribijala se uz njega i pomagala mu je. Kada bi radio s njom ovo u svakoj sobi, pitao se da li bi to posvetilo ovu kuću, očistilo je od odjeka prosiktanih reči i svakog zvonkog udarca zabeleženog o svaku čvrstu površinu.

Pitao se da li bi trebalo da prestane da se pita, pošto je zaludan um jeres.

„Samo pazi”, prošaputala je. „Molim te, Rajane, pazi.”

Obavila mu je ruke oko vrata i njegova desna ruka našla se na njenom levom kolenu lagano gurajući i, o jebote, to je to, nema dalje.

Grad Kork neće primetiti prve odvažne korake nepokolebljivog malog čoveka. U njemu je sve veliko: saobraćajne gužve, savezna finala, hapšenja narko-dilera, opšti izbori. Gomila sranja na koja čovek može da se žali: ekonomija, vlada, parčence integriteta Irske, koje se ove nedelje prodaje kontinentalnoj Evropi. Ponedeljak u vreme ručka je čitav svet jednom novom čoveku, i verovatno još hiljadama drugih, ljudima koji su tih nekoliko sati provodili dobijajući unapređenja ili testove na trudnoću ili ključeve svojih novih polovnih automobila. Ljudi i umiru. To je pravilo grada: jedan novi čovek zauzima mesto drugog čoveka koji krvari na

uglačanom kuhinjskom podu.

Morin je upravo ubila čoveka.

Nije namerno. Naravno da to neće morati ni da dokaže, pomislila je; niko ne bi pogledao pedesetdevetogodišnju mršavicu, kao što je ona, i video ubicu. Kad ih vidiš na vestima, slomljene ljude koji su uništili sve oko sebe, uvek deluju nekako čudno. Previše pažnje stričeva i ujaka koji ne mogu da obuzdaju sopstvene ruke, premalo zelenog povrća. Čoškasta lica i oči kao dugmad na krpenim lutkama. Kad prođeš pored nekog na ulici, otići ćeš pravo u policiju da im kažeš da prate tog teturavog ludaka ako žele da se pohvale mami odlikovanjem kad odu kući u pičkovac. Morin nije takva. Lice bi joj se često smežuralo od mrštenja između namernih izraza, ali to što je izgledala kao pritka za paradajz nije bilo dovoljno da joj nauče policiju na vrat. Ne bi bilo nijednog skandala u crkvi, pomislila je, kada bi policija tako funkcionisala.

Pogledala je čoveka na podu. Ispod njega je krv. Uvukla se u fuge. Za to će joj trebati žičana četka. Soda bikarbona. Varikina. Možda i nešto jače; nije stručnjak. Obično nije išla naokolo na vrhovima prstiju i nanosila uljezima povrede tupim predmetom. Ovo joj je prvi put.

Nije imala blage veze ni sa čišćenjem. Veštine domaćice bile su za dobre devojke, a prošlo je četrdeset godina otkako joj je neko rekao da je jedna od njih.

Definitivno je mrtav, ko god da je. Nosio je izbledele crni džemper i sjajni donji deo trenerke. Sada mu je potiljak razbijen, kosa ulepljena, ali izgledao je lepo pre toga. Visok čovek, mršav kao grana, još jedna pritka za paradajz, sada pokojna. Nije mu videla lice pre nego što ga je tresnula svetim kamenom, a nije mogla da natera sebe da ga prevrne. To bi bilo kao da prevrće krmenadlu na roštilju, i od te pomisli

prevrnuo joj se želudac. Sad tek neće moći da jede. Šta ako su mu oči još otvorene?

Nema ni govora o tome da pozove policiju. Pomislila je, ipak – sad je već potpuno snuždena – da bi bilo zabavno da pozove sveštenika, samo da vidi šta Bog i njegovi banditi misle o ovome. Možda bi pokušali da očiste kuhinjski pod tako što bi ga blagosiljali, voimja oca i sina i svetoga duha. Ipak, čini joj se, nema snage da pozove jednog od njih da joj pređe prag. Dve invazije u jednom danu? Nema varikinu.

Okrenula je leđa mrtvacu da uzme telefon.

Džimi joj je navukao sveštenike na vrat kao što se galebovi sjate na most po lošem vremenu. On je bio greh, jadničak, začet u njemu, a onda njegov beleg, rastući, kao i sve mračne tajne, sve dok je nije rastegao u oblik pred kojim niko nije mogao da zažmuri.

Da se rodila deceniju ranije, verovatno bi je dete rođeno van braka osudilo na doživotno pranje rublja u isparavanju hemikalija, kao i na težak posao da umilostivi Božje žene. Međutim, sedamdesetih je mogla da se okrene nalevo krug i ode u Englesku, gde je s prekidima boravila sve dok je zlo i naopako, koje je nazvala Džejms, nije ponovo pronašlo sa sopstvenim bremenom.

Neke žene imale su vanbračnu decu koja su izrasla u računovođe, ili učitelje, ili naslednike više hektara plodne zemlje. Ali ne i Morin.

Namrštila se na krv po podu i okrenula telefon. Džimi će znati šta treba da se uradi. Ovo je bio upravo njegov fah.

2

njega. Ne govorim samo o studentima, nego i o radnicima, čak o pijancima koji su govorili u stihovima! Znao je da u svojim tekstovima uhvati ljudi ambijent države.

Slušaj ovu pesmu koja mi je pala na pamet i koju smo recitovali u horu kada smo se, kao studenti na univerzitetu, napijali patriotskim vinom svoje čileanske zemlje:

I tako se desi da mi bude muka od sopstvenih stopala i noktiju,

Od kose i senke,

Desi se da mi bude muka što sam čovek.

Ipak, bilo bi predivno

Preplašiti činovnika odrezanim ljljanom,

Ili ubiti časnu sestru udarcem po uhu.

Bilo bi sjajno,

Ići ulicama sa zelenim nožem,

Vrišteći, dok ne umrem od hladnoće.

*prim.prev.

Pored Nerude, koji je uživao svetsku slavu, ostala četiri pesnika bila su od temeljne važnosti. Visente Uidobro poticao je iz dobrostojećih slojeva, u svakom slučaju manje skromnih od Nerudinih. Njegova majka je poznavala sve francuske književne salone, a on je dobio visoko umetničko obrazovanje kojim je njegova poezija, svekolike formalne lepote, prožela elegancijom čitavu zemlju... Svi smo sanjali o Evropi, o kulturi... Uidobro nam je dao veliku lekciju iz estetike. Kao primer, pročitacu ti ovaj deo s jedne konferencije koju je održao u Madridu, tri godine pre pojavljivanja nadrealističkog manifesta:

„Osim gramatičkog značenja jezika, postoji drugo,

magično značenje, jedino koje nas zanima... Van sveta koji postoji, pesnik stvara svet koji bi trebalo da postoji... Vrednost jezika poezije u direktnoj je vezi sa udaljavanjem od jezika kojim se govori... Jezik se pretvara u magijski obred i predstavlja se u svetlu svoje početne golotinje, strane svakoj osnovnoj, uobičajenoj, unapred utvrđenoj, uniformi... Poezija nije ništa drugo do poslednji horizont, koji je, u isto vreme, ivica gde se dodiruju ekstremi, u kojoj nema ni protivrečnosti, ni sumnje. Došavši do te krajnje granice, uobičajeni niz događaja razbija svoju logiku, i na drugoj strani, gde počinje zemlja pesnika, ponovo se stvara niz prema novoj logici. Pesnik vam pruža ruku, da bi vas odveo dalje od poslednjeg horizonta, više od vrha piramide, do onog polja koje se pruža dalje od istinitog i lažnog, dalje od života i smrti, dalje od vremena i prostora, dalje od razuma i mašte, dalje od duha i materije... U njegovom grlu se nalazi neugasivi požar.”

Bila je tu i jedna žena, Gabrijela Mistral, ispijena, kruta dama, veoma udaljena od senzualne poezije. Predavala je u narodnim školama, i ta mala učiteljica uspela je da se pretvori u simbol mira. Učila nas je o moralnoj obavezi u pogledu svetskog bola. Gabrijela Mistral je za Čilce bila neka vrsta gurua, vrlo mistična figura univerzalne majke. Pričala je o Bogu, ali podržavala je takvu strogost... Slušaj ove delove njene Molitve učiteljice (ta učiteljica, bila je, naravno, ona):

„Gospode! Ti koji si podučavao, oprosti što ja podučavam; što nosim naziv učiteljice, naziv koji si ti na zemlji nosio... Učitelju, učini da mi polet bude istrajan, a razočaranje prolazno. Išćupaj iz mene tu nečistu želju koja me još uvek uznemirava, zlokobnu pomisao o pobuni kada me povrede... Učini me prezivom prema svakoj nečistoj moći, svakom pri-

tisku koji nije od tvoje ognjene volje o mom životu... Daj mi jednostavnost i daj mi dubinu; daj mi da ne budem komplikovana ili banalna u svakodnevnim lekcijama.... Neka mi ruka bude blaža pri kazni i nežnija pri milovanju.”

Četvrti se zvao Pablo de Roka. I on je bio raskošno biće, vrsta boksera poezije o kom su kružile najluđe glasine. Pripisivali su mu anarhističke atentate, podvale... Zapravo je bio dadaista ekspresionista koji je u Čile doneo kulturnu provokaciju. Bio je turbulentan, sposoban da uvredi, a u književnim krugovima imao je zastrašujuću i crnu auru. Ove nasumične rečenice, koje odjekuju kao plotuni, trebalo bi da ti daju ideju o njegovom gorućem besu:

„Zapalite poemu, odrubite joj glavu... Izaberite bilo koji materijal, kao što se biraju zvezde među crvima... Kada je Bog još bio plav unutar čoveka... Ti, ti si u samom središtu Boga, kao što je polni organ u samom centru... Leš Boga, besan, urliče u mojoj utrobi... Udariću večnost rukohvatom pištolja.”

Na kraju, peti se zvao Nikanor Para. Poreklom sa sela, popeo se univerzitetskim stepenicama, postao je profesor u visokoj školi i stvorio figuru intelektualca, inteligentnog pesnika. Upoznao nas je s Vitgenštajnom, Bečkim krugom, Kafkinim intimnim dnevnikom. Imao je vrlo južnoamerički seksualni život...

To jest?

Južnoamerikanci su ludi za plavušama. Ponekad je Para odlazio u Švedsku i vraćao se sa Šveđankom. Bili smo fascinirani kad bismo ga videli sa zanosnom plavušom... Kasnije

bi se razveo, ponovo otišao u Švedsku i vraćao s novom lepoticom. Pored svog intelektualnog uticaja, doneo je čileanskoj poeziji humor; bio je prvi koji je koristio komične elemente. Imam ovde jedan deo Upozorenja čitaocu, od Pare:

„Moja poezija može savršeno da ne vodi nikuda:
'Smeh je u ovoj knjizi lažan!', raspravljali bi se moji kritičari,

'Njegove suze, veštačke!'

'Umesto da se uzdiše, na ovim stranicama se zeva',

'Koprca se kao odojče',

'Pisac se odaje kijavicom.'

U redu: pozivam vas da zapalite svoje brodove,

Kao Feničani, nastojim da napravim sopstveno pismo.

'Zašto, onda, uznemiravati publiku', pitaće se prijatelji

čitaoci:

'Ako sam autor počne da omalovažava svoje pisanje,
Šta može da očekuje od njih?'

Pazite, ništa ja ne omalovažavam

O, bolje rečeno, veličam svoju tačku gledišta,

Razmećem se sopstvenim ograničenjima,

Dižem u nebesa svoja dela.

Aristofanove ptice

Sahranjivale su u sopstvene glave

Leševe svojih roditelja.

(Svaka ptica bila je pravo leteće groblje)

Po mom mišljenju

Došlo je vreme da se modernizuje ta ceremonija

I ja sahranjujem svoja pera u glavama gospode čitalaca!"

grandiozna je, impozantna, završena u najsitnijim detaljima, ali nema glavu, nema istaknutog junaka; ostavljam to za zadnji čas da bih mogao da joj dam glavu pobednika."

Pošto je baš u tom trenutku poslužena teleća glava s lovorovim vencem, dodao je pokazujući na glavu vrhom viljuške: „Na kraju krajeva, nije toliko bitna glava, koliko je bitan lovor.”

Od početka večere, gospodin Fosere i gospodin Uvrar vodili su žučnu debatu o pariskim neredima. Bili su najveći politički protivnici u ovom trenutku zato što su, budući na istom položaju, sa istom platformom i istim pristupom svim političkim pitanjima, bili obavezni da izvode remek-dela tumačenja kako bi uverili svoje sledbenike da su u neprestanom i gorljivom sukobu, ne bi li nadmašili jedan drugog u raspomamljenoj trci svoje neposredne i svakodnevnice ambicije, koja im je mutila vid i sprečavala ih da vide svoj još uvek neizvestan cilj moći.

Simon Dirni, koja je neko vreme neumorno proždimala svoju šparglu do krajeva žvaćući njihove vlaknaste ostatke i ne znajući šta jede, najzad se histerično ubacila u razgovore koji su se oko nje vodili. „Ne, kažem. Ne! Hiljadu bih puta radije videla komunističku Francusku nego Francusku kojom vladaju Švabe!”

Gospodin Fosere na trenutak ju je sažaljivo osmotrio, a onda joj je, gledajući je pravo u oči, rekao sa svečanim prizvukom i kao da pokušava da se priseti: „Madam... kako se zvaše vaš sin?”

„Žan Luj”, odgovorila je Simon dok su joj usne drhtale od iščekivanja.

„Dakle, madam”, rekao je Kamij Fosere nežno, „s takvim opaskama samo potpisujete smrtnu kaznu svom sinu Žan Luju!”

Madam Dirni izgledala je kao da se zaledila, lica iznenada nepomičnog, očiju punih krupnih suza: upravo joj je špargla otišla na pogrešnu stranu.

Beatris de Brant osećala je izvesnu naklonost prema ra-

dikalnom socijalizmu zato što joj se činilo da je u neurednim pantalonama, u krutim okovratnicima i nenegovanim brkovima njegovih predvodnika autentičan podsmešljiv, razuzdan duh Francuske pronašao utočište.

Sedela je desno od gospodina Eduara Kordijea, radikalnog socijaliste, zato što je bio mason, i levo od markiza od Rojankura, rojaliste kako mu je i ime ukazivalo.

Beatris de Brant, sveža i vedra, lagano se oslanjala na naramenicu gospodina Kordijea odajući poštovanje njegovim političkim sklonostima tako što mu je pričala nepristojne priče; dikcija joj je bila toliko dostojanstvena da je mogla pričati šta god ne gubeći ni trunčicu elegancije, ali protivno svim običajima, šaputala bi nevine delove svojih anegdota, a podizala glas na najškakljivijim delovima koketno nastojeći da na taj način privuče pažnju markiza od Rojankura, za kojeg je smatrala da je isuviše zaokupljen opštim razgovorom.

„Zamislite”, rekla je Beatris gospodinu Kordijeu, „madam Dešalet, u svojoj skijapareli haljini i sa šeširom – onim monumentalnim šeširom – popela se na taksu kako bi bolje videla sve što se događa trupkajući nogama i, sama protiv mase, sipajući bujicu psovki i uvreda na demonstrante.”

da sedne ni na ve-ce šolju u kupalištu, ali
butni mišići joj ne podnose čučanje. Prema Žuži, i u tome preteruje.

Prema Žuži, u svemu preteruje. Kako od toga može da ispadne dete, upita je ponekad. Ni sama ne zna, ali jako bi volela. Ne zna šta će joj to, ali ni ne želi da zna. To ne treba da zna.

Jako bi volela, i gotovo.

Jedan je sat popodne, dva pacijenta nisu se javila. Klara se brzo sprema. Sad je polovina ciklusa,

šesnaesti dan, a zaboravila je da javi mužu. Skida i uredno savija mantil sa službenim pečatom.